

הלכות ברבית הפרות סימן ריב

(ב) כל אחד לבדו. ינאפלו פת שהוא חשוב מכל, אם הוא טפל, בגון (א) שאוכל דג מליח ואוכל פת עמו כדי (ג) שלא יזיקנו בגרונו, מברך על הדג ופוטר את הפת (ד) כינן שהוא טפל: הגה [ו] ויש אומרים, אם הטפל חביב עליו, מברך עליו (ה) ואחר כך מברך על העקר (אגור בשם א"ח). הא דמברכין על העקר ופוטר את הטפלה,

ג שם במשנה

באר היטב

סי' רח סי' וטס"ו ר"ד, מ"א: (ב) שלא יזיקנו. אכל האוכל העריג"ג עם פת, הפת עקר והעריג"ג בא ללפת הפת, ט"ז, ע"ש. מי שאוכל פת למתק השתייה, מברך על המשקה ופוטר את הפת אם היה דעתו עליו בבור או שדרכו בכך ברוב הפעמים לאכל פת באמצע השתייה והיו כאלו דעתו עליו, ובא"ח צריך לברך, מ"א בשם של"ה וכ"כ הט"ז סי' א: יש למנע מלאכל פת בשעת השתייה, כי מי יוכל להבחין אם אכלו משום מלוי כרס דאו צריך לברך

שערי תשובה

[*] ויש אומרים אם הטפל חביב. עין במג"א סק"ג, ובאה"עו שם כי דלא שך אסור להרבות בכרכות אלא כשפוטר בכרכה הראויה מהמתק חכמים, אבל אם בא לפטר בכרכה אחרת דרך עקר וטפל לא שך זה ויכול לברך בפ"ע בכרכה הראויה בגון להניח אחר העשויה, וא"ש מ"ש המג"א סי' רטו בשם השל"ה, ע"ש:

משנה ברורה

מעוט החשוב דהוא העקר. ועין סימן רד סעיף יב ובמה שכתבנו שם. (ד) ודע, דבחמשת מיני דגן קומא לן לעיל בסימן רח דאם מערבין עם שאר מינים, אפלו הם המעוט, (ה) כל שנמתק בהתבטיל לטעם, אזלינן בתריהו ומברך עליהם 'בורא מיני מזונות' לבד ונפטר תערוכות הרב, (ו) מפני שמיני דגן נחשבין לעקר תמיד⁶⁵, (ז) אף בלבד אם יש בהם ממש, אבל אם ערב קמח במים הרבה כל-כך עד שהוא רך כדי שיהא נאוי לשתייה, מברך 'שהכל': (ב) כל אחד לבדו. בין (ח) שאוכל העקר והטפל בבת אחת, בין שאוכל העקר תחלה והטפל אחר כך, ובדלקמה: (ג) שאוכל דג מליח. בגון שאכל (ט) דבר מתוק מקדם ואוכל דג מליח להפיג המתוקות⁶⁶, ומפני שלא יזיקנו המליח בגרונו אוכל פת עמו⁶⁷, אבל אינו תאב כלל לאכל פת, לכן הוה הפת טפל⁶⁸, מה שאין פן אם הוא תאב לאכל פת גם כן, אף-על-פי שאוכלו עם המליח, כהנהוג לאכל דג מלוח שקורין העריג"ג עם פת, אינה טפלה אליו אפלו אם תאב להמליח יותר, וצריך לברך עליה 'המוציא' ופוטר את המליח [אחרונים]: (ד) כינן שהוא טפל. ונאפלו כשלא היה הטפל לפניו בשעת אכילת העקר, (י) אם היה דעתו בשעת ברכה לאכל גם הטפל⁶⁹, או שדרכו בכך לאכל הטפל אחריו, פוטר הטפל⁷⁰ גם בעיניו דוקא שאיכל הטפל באותו מקום, (יא) לאפוקי כששנה מקומו (בינתים⁷¹), אבל אם אינו רגיל בכך, וגם לא היה דעתו בפרוש בשעת הברכה לאכל הטפל, צריך לברך גם על הטפל⁷², (יב) אף אז מברך על הטפל רק 'שהכל', דעל-כתיבנים טפל הוא ומפסיד ברכתו העקרת, ודומיא דפסק הרמ"א לקמן בהג"ה דאם אוכל הטפל קדם העקר, אף דצריך לברך עליו בפני עצמו ואינו נפטר בברכת העקר שיקברך אחר כך, מפל מקום כינן שהוא טפל מפסיד ברכתו העקרת. (יג) האגונס"י⁷³ (יד) שאוכלין אחר העשויה למתק שתייה היינו ששנתה מקדם, אין צריך לברך עליה, והנה טפלין להינין וברכת היינו פוטרמן, והוא הדין כששנתה שאר משקין

שער הציזין

(ז) מגן אברהם. ועין בחושי הרא"ה שהסביר לנו טעם, לפה לענין תערוכות שהוא גם כן מטעם עקר וטפל קומא לן דבחמשה מינין אפלו מעוט הם העקר לעולם, ובשאינן מערבין אפלו פת טפל לפעמים, וכתב, וכשהם בתערוכות אירינן לענין חשיבות בהתבטיל, ואמרינן דכשם בחוכו מיני דגן שם אותן לעקר בהתבטיל פי הם חשובין יותר, מה שאין פן לשהם מפרדיו. כענין מתניחין דפת ומליח שהוא בעין ובא עם המליח, אינו עקר כלל ולא בא אלא להכשיר את פיו: (ח) לאפוקי אם רק לרובק בעלמא, קומא לן לעיל בסימן רח סעיף ב דבטילי לגבי שאר מינים: (י) ועין שם עוד בסעיף ט במשנה ברוכה דדוקא כשפוגרש טעם דגן בפיו: (י) מגן אברהם מסעיף ו שם: (ח) בדלקמה בהג"ה: (ט) ציזית באפן זה ולא ציזית בפשטות בגון שהפך לאכל דג מליח, וכפשוטו לשאנן דהמתבר, וכמו שכתב הט"ז והאליה רבה, משום דהרבה אחרונים [הב"ח ורש"ל ודברי חמודות, וכן משמע גם כן מהרע"ב וכן פתח ברבנו יחוס וכן משמע מהרמב"ם בפרוש להמשנה וכן מרש"ן מצדדים דדוקא באפן זה שהיה מברך לאכל המליח מפני חילשת לבו מהמתקויות, לכן חביב המליח לעקר אף נגד הפת, הא בעלמא לא אמרינן דהמליח יהיה עקר נגד הפת. וכן משמע מהעמקת המגן אברהם והתמ"א דאם: (י) מגן אברהם ואלהיה רבה וש"א: (יא) תוספות ומגן אברהם: (יב) מגן אברהם ודד"ה חיים: (יג) שליטיגבורים ומגן אברהם סימן קעד: (יד) דדוקא כשהיה דעתו בשעת ברכת היינו לאכל אחר כך האגונס"י או שרגיל בכך, ובג"ל: (טו) וכן במת"א דס"ה לא העתיקו פרט זה להלכה. והנה הפגן אברהם סתב דאף האור ורוע גופא פנתו במה שכתב: אבל אם הצנן, דהינו שאין מוכח שהצנן עקר אצלו, עין שם, ותפס עליו הבית מאיר, דהלא האור ורוע סתב שהצנן עקר, והוא מצד שאין הצנן עקר. אבל לפי מה שזכינו עתה שנודפס האור ורוע, איתא להדיא הפגן אברהם: אם אין הצנן עקר מברך על הדין. ובאגור שלנו נחסר תבה אחת, וצריך לומר: אם אין הצנן עקר, עין שם שכתוב שמה על עקר דברי הפגן אברהם, ומעמיה שוב אין לנו להסתפק כלל בהלכה זו למעשה, דברואי הדין עם הפגן אברהם: (טז) חיי אדם: (יז) פשוט: (יח) נראה לי דאפלו זו העמק שמועיל להפיג המרירות באפן אינו רשאי לטעם

תרגום: 1 מין דג מלוח. 2 מין צמח הנקרא 'שבת' 3 עונה.

הלכות ברכת הפרות סימן ריב

ביאורים ומוספים

אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה ד) כתב שבזמנינו עיקר דעת האדם היא על הסוכריה, ועל כן יש לברך 'שהכל'.

[משנ"ב ס"ק י']

ולכתחלה טוב למנע לגמרי מלאכל הטפל קדם לעקר²⁰. ולכן האוכל פרי מתוק [כגון תמרים או צמוקים] עם תה וכדו' כדי למתקו, דעת הגרי"ש אלישיב (שיעורי על מס' ברכות ע"מ תפב) והגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות ע"מ רכא) שאין ראוי לברך על התה כשעדיין חסר בו מתיקות [ובפרט כשהוא מר מחמת ריבוי העלים, שאי אפשר לברך על שתייתו], ולאכול תחלה את התמר, כתב במשנ"ב שיש להמנע מכך [לאכול הטפל קודם לעיקר], ועל כן הדרך הראויה היא, לברך מקודם על התמר 'שהכל' ותיכף לשתות את התה, כך שיאכל את התמר יחד עם שתיית התה, ואף שטועם קודם מהתמר, מ"מ הרי עדיין לא גמר את אכילתו ורק טועמו, וממילא נחשב כאוכלם יחד, ומברך רק על התה, שהוא העיקר.

[משנ"ב ס"ק יב]

וצריך לברך על המרקחת לברך²¹.

וכן לגבי עוגת פירות, כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ד סי' כג) שהואיל והבצק נאפה יחד עם הפירות והם גם נאכלים יחד, אפילו אם כמות הפירות מרובה והיא כמו הכמות של העוגה עצמה, מ"מ מברך 'בורא מיני מזונות' ופותר את הכל. והוסיף, שאף עוגת גבינה ששכבת הבצק שלה דקה ושכבת הגבינה עבה, מברך עליה 'בורא מיני מזונות'.

[משנ"ב ס"ק יג]

רק שפא"מ לברך המרקחת עליהם שלא יטנפו הידים בברכה²² וכו', וצ"ע לעיל סימן קסח במשנה ברורה סעיף-קטן מה, שפמ"ב שם כל פ"ט דין ז'ה²³.

22 ולענין ברכה על בלינצ'ס, עוגת גלידה, וגלידה בגביע, ראה מה שכתבנו לעיל סי' קסח ס"ק מה.

ולענין הברכה על קרמבו [העשוי מביסקוויט שיש עליו שכבה גדולה של קרם], דעת הגרי"ש וואנר (קובץ מבית לוי ח"ד ע"מ קמב) שיש לברך על הביסקוויט 'בורא מיני מזונות' ועל הקרם 'שהכל', מפני שרצונו לאכול את שניהם. מאידך בשו"ת אור לציון (ח"ב פי"ד תשובה כ) כתב, שעל קרמבו מברכים 'שהכל' בלבד, ואף שהביסקוויט נאכל בסוף לבדו אין מברכים עליו כיון שהוא טפל לגמרי לקרם, ואין אוכלים אותו אלא משום הקרם. וכן הורה הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות ע"מ רז) שנראה שאוכלים את הקרמבו רק בשביל הקרם, ולא בשביל הביסקוויט, ולכן מברך 'שהכל' ופותר את הביסקוויט. וכן דעת הגר"ש אויערבך (חיכו ממתקים ח"א ברכות ע"מ צט), שאם הוא אודה בעיקר את הקרם, יברך רק 'שהכל' כי זה העיקר.

23 ששם כתב, שמה שהמרקחת טפלה לדובשנין, היינו דוקא כשנאפו ביחד, אבל אם אפה את הדובשנין לבדם ואחר כך הניח עליהם את המרקחת, אין נעשית המרקחת טפילה להם מחמת כוונתו לאכול את שניהם, ואין המרקחת באה ללפת את הדובשנין, וצריך לברך גם על המרקחת. וראה מה שכתבנו לעיל (ס"ק ו).

ואם אחר שהניח את המרקחת על הדובשנין אפה אותם פעם נוספת בחום שהיד סולדת בו, הורה הגרי"ש אלישיב (זאת הברכה פי"א ע"מ 92) שהמרקחת נחשבת כטפלה לדובשנין, וברכת הדובשנין פוטר את המרקחת.

[משנ"ב ס"ק ה]

דאם אחר שאכל מאכל שמן לקח מעט יין-שןף להפיג השמנונית שקפיו, אם רגיל בקף אין צריך בקרה, והוא טפל לפת¹⁶.

16 וכן מי שרגיל לקחת מעט י"ש אחרי שאוכל דגים או דג מלוח, כתב בשעה"צ שם (ס"ק מז) שיתכן שהוא בכלל טפל ופטור מברכה. וראה מה שכתבנו שם.

[משנ"ב ס"ק ו]

מקל מקום מברך רק על הפיטנין לבד, דמסתברא שהוא העקר אצלנו¹⁷. והוא הדין בכל דבר קשואכל עם מין אחר ללפת בו, דמה שאוכל ללפת נחשב רק כטפל¹⁸.

17 אמנם לענין דובשנין שעל גביהם מונחת מרקחת, כשרצונו לאכול את המרקחת בפני עצמה ואינה באה ללפת את הדובשנין, כתב לעיל (סי' קסח ס"ק מה) שאם אפאם ללא המרקחת ואחר כך הניח אותה עליהם, אין היא נעשית טפילה להם, מפני שכונתו לאכול את שניהם, ועל כן צריך לברך גם עליה [כן ביאר הגר"ח שיינברג (חדושי בתרא) את החילוק, וכעין החילוק שבשעה"צ ס"ק כא, וראה שעה"צ ס"ק כ שכתב שגף על בשר ודגים הנאכלים עם פת הבאה בכיסנין אין מברכים אלא 'בורא מיני מזונות', אכן מבואר בקצות השולחן (סי' נח בדה"ש ס"ק ח) שאף לפי המשנ"ב, כשאוכל דג מלוח עם קרקר מחמת שתאב לשניהם ולא רק ללפת את הקרקר, יש לברך על שניהם].

18 וכן האוכל מלפפון חמוץ להשיב טעם הקוגל, הורה הגרי"ש אלישיב (קונטרס קיצור הלכות ברכות הנהנין כולל רחובות ע"מ 14, אשרי האיש ח"א פ"ז אות ו) שאם אוכלם ביחד אין לברך על המלפפון חמוץ [וראה שיעורי מרן הגרי"ש אלישיב ברכות ע"מ תפג]. וכן דעת הגר"נ קרליץ (חוט שני ברכות ע"מ רטו) שהמלפפון חמוץ טפל לקוגל אם אין עיקר כונתו גם למלפפון, ואין צריך לברך עליו בנפרד. ודעת הגר"ח קניבסקי (דולה ומשקה ע"מ קבא) שמסתבר שצריך לברך על המלפפון, מפני שהוא טעים, והרבה בני אדם אוכלים אותו בפני עצמו.

[משנ"ב ס"ק ט]

מה שאין כן קשואכל הטפל מקדם, לא יתכן שישפ"טנו אחר-כך העקר מברכתו למפרע, וכבר היה נהנה בלא בקרה¹⁹.

19 ושקד המצופה בסוכר, כתב לעיל (סי' רד ס"ק נא) בשם הפמ"ג, שמברך על השקד בלבד [בורא פרי העץ], ואפילו אם הסוכר מרובה מהפרי, וכתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ז סי' כז ס"ק ה) שכך הדין אפילו כשמכניס את כולו בפה ומוצץ את הסוכר תחילה, ואינו דומה למי שאוכל את הטפל לפני העיקר, שצריך לברך עליו, כיון שכולו נחשב כמאכל אחד. והוסיף, שהמוצץ את הסוכר [או שוקולד] שעל השקד ודעתו לפלוט אחר כך את הפרי, פשוט שמברך 'שהכל' בלבד. והוא הדין אם רוצה רק בשוקולד אלא שבוולע את השקד משום 'בל תשחית', יש לומר שהשוקולד עיקר ומברך רק עליו, וצריך עיון למעשה. אכן בשו"ת אגרות משה (אריח ח"ג סי' לא) כתב לגבי צימוקים מצופים שוקולד, שכיון שרוצה הן את הפרי והן את השוקולד צריך לברך על שניהם, וכשמברך בתחילה על השוקולד יכון שלא לפטור את הפרי שבתוכו, ואם יש לו פירות אחרים יברך עליהם תחילה. וכן דעת הגרי"ש אלישיב והגר"ש אויערבך (זאת הברכה פי"א ע"מ 96) לגבי שקד המצופה בסוכריה (דרי"ה), שהסוכריה חשובה בפני עצמה, ואינה חיפויי סוכר שנטפל לפרי, ועל כן יש לברך 'שהכל' על הסוכריה ולא על השקד, אלא שאם השקד הוא הרוב והסוכריה מיעוט, מברך 'בורא פרי העץ' ופותר את הכל. ובשו"ת

הלכות ברבית הפרות סימן ריב

קבו באר הגולה

ד פליב

הנינו (ו) שאוכלן ביחד או שאוכל (ז) העקר תחלה, אבל אם אוכל הטפל תחלה, כגון שרוצה לשתות, ורוצה לאכל תחלה כדי שלא ישתה אלבא ריקנא, (ח) או שאוכל גרעיני גרודניות למתק השתיה, מכרף (ט) על האכל תחלה אף על-פי שהוא טפל לשתיה, * ואינו מכרף עליו (י) רק 'שהכל' (יא) הואיל והוא (ב) טפל לדרך אחר (ת"ה סי' ל"ח):
ב מרקחת שמניחין על (ד) ריקין דקים, אותם ריקין (יב) הוה טפלה למרקחת, שהדבר ידוע שאין מתבונים (יג) לאכל (ס) לחם:

באר היטב

ואח"כ מכרף על הין בפה"ג, ג"כ מג"ל הא: לכן ג"ל דאין לסמך על הנראה זו, מ"א וע"ז ט"ז: (ז) ריקין. לעיל סימן קסח ט"ח פתבית דווקא אם אוכל הריקים עם המרקחת, אבל אם אכל המרקחת ומעלה והשאר הריקין ואוכלן בפני עצמן צריכין ברבית הראויה להם, דאז עשה מהם ג"כ עקר: (ח) לחם. רק שבאים לדבק המרקחת עליהם שלא ישנפו הדיים בדבש. וכתב המ"א: אבל במדינות אלו שפניחין המרקחת על הדבשנין שטובים למאכל, א"כ פנתו ג"כ לאכילת הדבשנין ומכרף עליהם:

באר הלקה

הרב מ"מין אחד, והמין השני שהוא המוצט מבידל בפני עצמו, כגון שבשל ביחד פפוחים עם מעט פפוחי-אדמה וכהאי גוונא, ימנע המעוט ויכרף בברכת הרב: * ואינו מכרף עליו רק 'שהכל'. ע"ז במגן אברהם במה שהסביר טעם האור ור"ע, וכתב: אבל בתרומת-הדשן הבין דהאור ור"ע מירי וכו'. והנה עצם טעם הדבר מבאר בדרך-משה' וזה לשונו: מאחר שהוא טפל לדרך אחר, ואין עקר ההנאה מאותו דבר, שייכרף עליו בכרבתו הראויה, אלא שצריך לברך שלא ינהה מן העולם בלא ברכה, ויכשכרף עליו 'שהכל' הרי ברך וכו'. ולכאורה אפשר לומר דהרמ"א אידל לשיטתה בסמין רד סעיף יא בה"ה שכתב שם וזה לשונו: וכל מרקחת שאין בריאים רגילין בו אלא לרפואה מכרין עליו 'שהכל', והוא מדברי הר"ה שמוכא שם בבית-יוסף, והטעם, דכיון שנתברר מידו רק לרפואה ולא להנות מפנה לא שיהי בה ברכה העצמית ורק 'שהכל' מכרף, דאף שהוא אינו מכון להנות, הא על-כ"ל פנים נהנה: והכי נמי בעניינו אפשר לומר, דכיון שאין פנתו להנות מהטפל רק לאגויה שלא יזיק לו העקר, לא שיהי לברך עליו ברכה העצמית רק 'שהכל'. מיהו, באמת יש לחלוק, דהתם אין הבריאים רגילין בו כלל ולכן הפסיד ברכתו, מה שאין כן הכא דמאכל בריאים הוא אלא שהוא לוקח אותו עקשו לטפל, עדיף טפי. ועל-כ"ל פנים נראה לעניות דעתי, דלפי מה שהסקימו שם רב הפוסקים בד"ן זה ולא כהר"ה, וכמבאר בדרבי התחונים שם, דאף שהוא עומד לרפואה ומתכוון לרפואה, מ"ן שהוא על-כ"ל פנים נהנה מכרף עליו ברכתו הראויה לו, וכל-שכן בעניינו דלא גרע מזה, דאף שאין פנתו לאכילת הטפל בעצמו, מכרף עליו ברכתו הראויה לו. וע"ז בבאר הג"א שמשפסק גם כן על עקר דין האור וכתב שהוא תמוה:

משנה ברורה

לברך המוציא ונטילת ידים. ומי ששורה אחר גמר אכילתו מעט פת ביין-שרף לעפל המאכל, יש לברך על הין-שרף, דעקר פנתו אז על הין-שרף כדי לעפל ואין שיהי להסעודה, ורק מפני שחזק לו לשתותו שורה בו פת להפיג קצת מרירותו, והנה לה הין-שרף עקר נ"מ"א. ומאלוהי רבה משמע, דטוב באופן זה שישתה תחלה מעט יין-שרף קדם ששורה בו הפת ויכרף עליו. וע"ז לעיל בסימן קעד סעיף-קטן ט לט במשנה ברורה, דאם אחר שאכל מאכל שמן לקח מעט יין-שרף להפיג השמנונית שבפיו, אם רגיל בכך אין צריך ברכה, והוא טפל לפת"א: (ו) שאוכלן ביחד. ואם אוכל (כ) פת-פיסגין עם גבינה או שאר דבר ללפת בו, אף שהם גם-כן תביבים עליו (כא) והוא תאב לאכל אותם, מכל מקום מכרף רק על הפיסגין לבד, דמסתברא שהוא העקר אצליו, והוא הדין בכל דבר שאוכל עם מין אחר ללפת בו, דמה שאוכל ללפת נחשב רק כטפלה: (ז) העקר תחלה. ואחר-כך הטפל כדי למתק את העקר, כגון אבל תחלה צנון ואחר-כך זית להפיג חרפו של צנון, וכהאי גוונא שאר טפל, וכנ"ל בסעיף א': (ח) או שאוכל גרעיני וכו'. ורוצה לומר גם-כן, שאוכלן (כז) קדם שמתחיל לשתות כדי למתק השתיה ששתה אחר-כך: (ט) על האכל תחלה וכו'. דבשלקמא כשמכרף על העקר תחלה, ממילא הטפל בכלל, מה שאין כן כשאוכל הטפל מקדם, לא יתכן שיפטרנו אחר-כך העקר מברכה:

למפרע, וכבר הנה נהנה בלא ברכה: (י) רק 'שהכל'. ורוצה לומר, דכיון דעל-כ"ל פנים אכילתו הוא לטפל לדרך אחר, הפסיד ברכתו הראויה לו ומכרף 'שהכל' כדי שלא ינהה בלי ברכה. והנה הרמ"א סתם בזה ולא הזכיר שום חלוקה, דמירי בכל גוניה, אבל המגן אברהם חלק בזה, ודעתו דווקא אם שותה משקין שברכתו 'שהכל', והנה ראוי לברך על המשקה 'שהכל' ולפטר זה, אף מפני שאוכל הטפל תחלה צריך לברך עליו, לכן מכרף עליו בברכת העקר ונפטר גם העקר בברכתו, אבל כשברכת העקר הוא דבר אחר, כגון ששתה יין, אין מכרף על המאכל שמקדם 'שהכל' רק ברכתו הראויה לו. וילכתחלה (כד) טוב למנע לגמרי מלאכל הטפל קדם לעקר: (יא) הואיל והוא טפל לדרך אחר. ואם הטפל תביב עליו, מכרף עליו ברכתו הראויה לו [ט"ז וא"ר]:
ב (יב) הוה טפלה למרקחת. וצריך לברך על המרקחת לבד: (יג) לאכל לחם. רק שבאים לדבק המרקחת עליהם שלא ישנפו הדיים בדבש. וע"ז במגן אברהם שכתבו, דבמדינותינו שעושין הדבשנין שטובים למאכל ומניחין המרקחת עליהם, אם-כן פנתו גם-כן לאכילת הדבשנין, ומכרף עליהם. וע"ז לעיל סימן קסח במשנה ברורה סעיף-קטן שם כל פ"ט דין זה: (כז)

שער הצינון

(כ) כן הסיים בספר מגן-אברהם לדינא בסימן רח, וכתב דאף שבספר ברייתו מסתפק קצת בזה [והובא בשער-תשובה בסימן רח, ע"ש]. העקר כן הוא, ופוק חזי מאי עמא דבר, ע"ז שם. ומה שכתב בסימן רח סעיף יג, דאם אכל בשר ודגים ואכל מחמשת המינין אין על הפתיה פוטרת אותם הנינו קשלא אבל הקשור ודגים עם הפיסגין ביחד, אבל כשאכלן פטור מטעם טפל ואו כשאכלן עם תבשיל של ה' מינים, דבבואי בזה אין אחד טפל לחבירו, דכל אחר דבר בפני עצמו הוא, וכן משמע בשער-תשובה שם: (כא) ואינו דומה למה שכתבנו מקדם דאם פנתו בשביל הטפל גם-כן, כגון ששתה י"ש ואוכל לעק"ד או מרקחת, דצריך לברך גם על הלעק"ד, דהתם אין אוכלן ביחד ללפת, אבל הכא כשאוכל ביחד, מסתברא דמה שאוכל ללפת בבואי הוא טפל אצלו אף שהוא תאב לו; ויש סע"ד לזה מ"ט"ז סוף סעיף-קטן ג, ע"ז שם: (כב) ולא העתמתי דברי הט"ז בסעיף-קטן ה, שחולקים עלה החמ"משה והפאמר פ"ק די' והפ"ר מגדים: (כג) והוא הדין כל כהאי גוונא, כגון שרוצה לאכל צנון ותמכא שברכתו 'בורא פרי האדמה', ואף להפיג חרפותו אוכל מעט פת, ואם היה אוכל אותו אחר-כך או ביחד לא היה צריך לברך כלל על הפת, ודקטר בברכת הצנון, אף עמה שאכל הפת מקדם כדי למתק חרפות של הצנון שלא יזיקנו כל-כך. לדעת הרמ"א מכרף עליו 'שהכל', ולהגן אברהם מכרף עליו 'המוציא', ברכתו הראויה לו: (כד) כי יש מאחרונים שמשפסקין על כל עקר דין הרמ"א [ע"ז בבאר הג"א] וביבית-מאירי ומסימנים עם הכיתיוס, דאם אוכל הטפל קדם לעקר אין עליו שם טפל כלל ואין לשנות מברכתו הראויה לו, וכן העתיק בדרך-החיים דברינו דטוב למנע: